

**JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A**

686

VITENDO VYA KUJIFUNZA KISWAHILI

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka : 2018

MAELEKEZO.

1. Karatasi hii ina sehemu **A, B** na **C**.
2. Vifaa vya mawasiliano na vitu vyote visivyoruhusiwa **havitakiwi** ndani ya chumba cha mtihani.
3. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

SEHEMU A (Alama 40)

1. Taja aina nne za mazingira ya kijamii yanayoweza kuchangia ukuaji wa lugha kwa mtoto.

Kwanza, familia. Familia huongeza msamiati wa mtoto. Pili, shule. Shule huongeza uwezo wa mtoto wa kusoma. Tatu, jamii. Jamii huongeza uwezo wa mtoto wa kuwasiliana. Nne, mitandao ya kijamii. Mitandao ya kijamii huongeza uwezo wa mtoto wa kuwasiliana.

2. Fafanua kwa kifupi mambo manne ambayo mzazi anaweza kufanya ili kukuza stadi ya kuzungumza kwa mtoto wa miaka sifuri hadi miwili.

Kwanza, mzazi anaweza kuzungumza na mtoto. Kuzungumza na mtoto huongeza msamiati wake.

Pili, mzazi anaweza kuimba nyimbo. Kuimba nyimbo huongeza uwezo wa mtoto wa kusikiliza.

Tatu, mzazi anaweza kusoma hadithi. Kusoma hadithi huongeza uwezo wa mtoto wa kusikiliza.

Nne, mzazi anaweza kucheza michezo. Kucheza michezo huongeza uwezo wa mtoto wa kuwasiliana.

3. Ainisha mazoezi manne ya viungo yanayomwandaa mtoto kwa stadi ya kuandika.

Kwanza, kuchora. Pili, kuunganisha vizuizi. Tatu, kufunga na kufungua vifungo. Nne, kutengeneza kitu kwa udongo.

4. Bainisha faida nne za mwalimu kutumia onodha hakiki kama zana ya upimaji wa lugha.

Kwanza, huwa halisi na sahihi. Pili, huongeza uelewa wa mwalimu. Tatu, hupunguza hofu na wasiwasi wa mtoto. Nne, huongeza ushirikiano kati ya mwalimu na mzazi.

5. Eleza kwa kifupi jinsi michezo ya maneno inavyochangia katika kukuza stadi ya kusoma. (Hoja nne).

Kwanza, huongeza msamiati. Pili, huongeza uelewa. Tatu, huongeza hisia za kujiamini. Nne, huongeza uwezo wa kufuata maelekezo.

6. Taja sababu nne zinazoweza kufanya mtoto asijiamini anapozungumza mbele ya wenzake darasani.

Kwanza, aibu. Pili, ukosefu wa hisia za kujiamini. Tatu, matatizo ya lugha. Nne, kigugumizi.

7. Fafanua kwa kifupi manufaa manne ya kutumia vitabu vya hadithi vya picha katika kufundisha.

Kwanza, huongeza uelewa. Pili, huongeza msamiati. Tatu, huongeza hisia za kujiamini. Nne, huongeza uwezo wa kufuata maelekezo.

8. (a) Eleza maana ya 'usomaji kwa sauti'.

Usomaji kwa sauti ni njia ya kusoma ambapo mwalimu anasoma hadithi kwa sauti. Hii inafanya watoto kujifunza kusikiliza.

- (b) Taja mambo mawili muhimu ya kuzingatia unaposoma hadithi kwa sauti.

Kwanza, sauti ya kuvutia. Pili, lugha ya mwili na ishara.

9. Eleza kwa kifupi jinsi unavyoweza kutumia mchezo wa "Tafuta Kitu Kilichofichwa" kufundisha stadi ya kusikiliza. (Hoja nne).

Kwanza, tumia maelekezo ya vitendo. Pili, tumia maelekezo ya hatua kwa hatua. Tatu, tumia lugha ya mwili na ishara. Nne, tumia maswali na majibu.

10. Bainisha changamoto nne zinazowakabili watoto katika kujifunza kuandika.

Kwanza, matatizo ya misuli ya mikono. Pili, matatizo ya uratibu wa macho na mikono. Tatu, matatizo ya lugha. Nne, matatizo ya kisaikolojia.

SEHEMU B (Alama 30)

11. "Mwalimu anayefundisha stadi za awali za kuzungumza hukutana na changamoto nyingi." Thibitisha kauli hii kwa hoja tano.

Kwanza, ugumu wa kujieleza. Mtoto anaweza kuwa na ugumu wa kujieleza.

Pili, matamshi mabaya. Mtoto anaweza kuwa na matamshi mabaya.

Tatu, ugumu wa kufuata maelekezo. Mtoto anaweza kuwa na ugumu wa kufuata maelekezo.

Nne, ukosefu wa hisia za kujiamini. Mtoto anaweza kuwa na ukosefu wa hisia za kujiamini.

Tano, matatizo ya kisaikolojia. Mtoto anaweza kuwa na matatizo ya kisaikolojia.

12. Chambua mambo matano yanayoweza kuathiri ujifunzaji wa stadi za awali za kusoma kwa mtoto katika mazingira ya shuleni.

Kwanza, mazingira ya darasa. Mazingira ya darasa yanaweza kuathiri ujifunzaji wa mtoto.

Pili, ukosefu wa zana. Ukosefu wa zana unaweza kuathiri ujifunzaji wa mtoto.

Tatu, idadi ya watoto. Idadi ya watoto inaweza kuathiri ujifunzaji wa mtoto.

Nne, ukosefu wa motisha. Ukosefu wa motisha unaweza kuathiri ujifunzaji wa mtoto.

Tano, matatizo ya lugha. Matatizo ya lugha yanaweza kuathiri ujifunzaji wa mtoto.

13. Fafanua kwa kina jinsi utakavyotumia mbinu ya 'igizo-dhima' kukuza uwezo wa mtoto wa kuwasiliana na kutatua matatizo.

Kwanza, chagua mada. Mwalimu anaweza kuchagua mada rahisi, kama vile "mpishi na mteja".

Pili, gawanya majukumu. Mwalimu anaweza kuwagawanya watoto katika makundi na kuwapa majukumu.

Tatu, fanya mazoezi ya kuigiza. Mwalimu anaweza kufanya mazoezi na watoto na kuwarekebisha wanapofanya makosa.

Nne, igiza tamthilia. Mwalimu anaweza kuwasaidia watoto kuigiza tamthilia mbele ya darasa.

Tano, jadili hadithi. Mwalimu anaweza kujadili hadithi na watoto. Hii huongeza uwezo wa watoto wa kuzungumza.

SEHEMU C (Alama 30)

14. Eleza hatua tano utakazozifuata unapomfundisha mtoto kusoma neno 'baba' kwa kutumia mbinu ya sauti

Kwanza, eleza herufi. Mwalimu anaweza kueleza herufi 'b' na 'a' na sauti zake.

Pili, andika neno. Mwalimu anaweza kuandika neno 'baba' na kumtaka mtoto alifuate.

Tatu, chora picha. Mwalimu anaweza kuchora picha ya baba na kumtaka mtoto aunganishe picha na neno.

Nne, tumia michezo. Mwalimu anaweza kutumia michezo ya maneno.

Tano, andika sentensi. Mwalimu anaweza kuandika sentensi fupi.

15. "Mwalimu mbunifu anaweza kugeuza hata takataka kuwa zana bora ya kufundishia." Jadili kauli hii kwa kutoa mifano mitano ya zana utakazotengeneza.

Kwanza, unaweza kutumia chupa za plastiki kutengeneza vibaraka. Vibarakara huweza kutumika kufundisha sauti na herufi, na huweza kuongeza motisha.

Pili, unaweza kutumia makopo ya chakula kutengeneza ngoma. Ngoma huweza kutumika kufundisha sauti na herufi, na huweza kuongeza motisha.

Tatu, unaweza kutumia magazeti ya zamani kutengeneza kadi za maneno. Kadi za maneno huweza kutumika kufundisha kusoma na kuandika.

Nne, unaweza kutumia sanduku za makatoni kutengeneza nyumba au magari. Watoto wanaweza kucheza na nyumba na magari, jambo linaloimarisha ujifunzaji wao wa lugha.

Tano, unaweza kutumia vijiti vya mbao kutengeneza penseli. Penseli huweza kutumika kufundisha kuandika na kuchora.

16. Bainisha matendo matano atakayoyafanya mwalimu kumzoesha mtoto kusikiliza kwa makini darasani.

Kwanza, michezo ya kuigiza.

Pili, nyimbo na mashairi.

Tatu, hadithi za picha.

Nne, mazoezi ya kuandika.

Tano, michezo ya maneno.